

ULOGA NEKIH MEHANIZAMA SAMOEVALUACIJE I SAMOREGULACIJE U ODRŽAVANJU SAMOPOŠTOVANJA

Ivana TUCAK, Katica LACKOVIĆ-GRGIN,
Zvezdan PENEZIĆ, Marina NEKIĆ
Sveučilište u Zadru, Zadar

UDK: 159.923.2.072

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 8. 12. 2005.

U suvremenim istraživanjima samopoimanja postoje brojni fenomeni povezani s održavanjem (povećavanjem ili popravljavanjem) samopoštovanja. Cilj je našeg istraživanja bio ispitati relativni utjecaj samoevaluacije (temporalne usporedbe s prošlim i budućim sobom) i samoregulacije (primarna, sekundarna i tercijarna osobna kontrola razvoja) na nisko i visoko samopoštovanje. Kratkoročno longitudinalno istraživanje provedeno je u dvije faze s intervalom od godine dana između dva mjerenja. U prvoj fazi sudjelovalo je 299 ispitanika u dobi od 16 do 72 godine, a u drugoj je preostalo 269 ispitanika. Rezultati su pokazali značajnu ulogu i osobne kontrole razvoja i posljedica temporalnih usporedbi u predikciji nižega samopoštovanja u oba mjerenja. Ni jedna strategija samoevaluacije ili osobne kontrole razvoja nije bila značajan prediktor visokoga samopoštovanja. Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza u skupini ispitanika čije se samopoštovanje smanjilo između dva mjerenja pokazali su da je samo primarna kontrola bila značajan prediktor samopoštovanja nakon godine dana. U skupini ispitanika čije je samopoštovanje poraslo, uz osobnu kontrolu razvoja, prediktivni značaj, iako manji, za samopoštovanje nakon godine dana imale su i posljedice temporalnih usporedbi. Interpretacija ovih rezultata u skladu je s teorijama temporalnih usporedbi i osobne kontrole razvoja.

Ključne riječi: samoevaluacija, samoregulacija, samopoštovanje, temporalne usporedbe, osobna kontrola razvoja

Članak je dio završnog izvješća o radu na projektu 0070002

"Samoevaluacija i samoregulacija osobnog razvoja" glavnog istraživača prof. dr. sc. Katicice Lacković-Grgin.

Ivana Tucak, Sveučilište u Zadru, Odjel za psihologiju,
Obala kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 23 000 Zadar, Hrvatska.
E-mail: itucak@unizd.hr

UVOD

Brojne biološke i sociostrukturne prinude tijekom života potiču pojedinca na evaluaciju sebe i na uporabu različitih strategija održavanja samopoštovanja (Lacković-Grgin, 2006.). Neke od navedenih prinuda tipične su za sve ljude, a neke variraju od kulture do kulture. Zapravo, normativni životni događaji odražavaju navedene prinude, pa zajedno s nenormativnim i povijesnim događajima izazivaju promjene zbog kojih je pojedinac motiviran koristiti se raznim mehanizmima samoevaluacije i mehanizmima samoregulacije da bi održao svoje samopoštovanje.

Posljednjih desetljeća literatura o istraživanjima samopoimanja i samopoštovanja obiluje radovima u kojima se ispituju strategije i mehanizmi koji štite, povećavaju ili smanjuju samopoštovanje. Valja kazati da samopoštovanje može biti promatrano kao evaluativni aspekt sebe, dok samopoimanje predstavlja kognitivnu shemu unutar koje se organizira mnogo informacija o sebi. Pri tome samopoštovanje može biti promatrano kao središnji ili ključni aspekt samopoimanja, s ulogom suočavanja sebe s vanjskim informacijama. U preglednom radu Tesser (2000.) ustvrđuje postojanje mnogih mehanizama obuhvaćenih u teorijama, hipotezama i u opisima fenomena održavanja samopoštovanja (npr. redukcija kognitivne disonance, poricanje, projekcija, represija, racionalizacija, socijalno uspoređivanje i dr.). Navedeni autor ističe da među tim mehanizmima postoji zajedništvo, ali i da su neki od njih toliko različiti da je teško uvidjeti kako oni reguliraju samopoštovanje. Nama se čini da bi se više jasnoće moglo unijeti kad bismo pri kategoriziranju mehanizama održavanja samopoštovanja razlikovali dva ključna procesa, a to su samoevaluacija i samoregulacija.

Raspravljajući o, po njegovu mišljenju, tri generička mehanizma održavanja samopoštovanja, Tesser, a i neki drugi autori (npr. Wayment i Taylor, 1995.), naglašava ulogu socijalnih usporedbi koje predstavljaju eksternalni izvor samoevaluacije. Veći broj teorija naglašava da se motivacija za održavanje ili povećanje samopoštovanja može uspješno zadovoljiti tzv. silaznim socijalnim usporedbama, tj. usporedbama s gorima od sebe. Taj način socijalnog uspoređivanja ima samozaštitnu funkciju.

Zanimljivo je da Tesser ne spominje temporalne usporedbe kao internalni izvor samoevaluacije, iako one mogu, čak značajnije od socijalnih usporedbi, determinirati samoevaluaciju, čuvstva i očekivanja osobe (Levine i Moreland, 1987., prema McFarland i Alvaro, 2000.). Naše istraživanje pokazalo je da adolescenti i odrasli češće rabe temporalne usporedbe od socijalnih (Čubela Adorić i Lacković-Grgin, 2003.). Da tem-

poralne usporedbe mogu bolje od socijalnih zadovoljiti našu potrebu za održavanjem osobnoga kontinuiteta kad doživljavamo neke razvojne ili ponašajne promjene, ne ističe samo tvorac teorije temporalnih usporedbi Albert (1977.) nego i neki drugi autori. Nadalje, McAdams (1988.) tvrdi da je jedna od temeljnih želja ljudi opažati napredak u vlastitu razvoju. Postoje empirijske potvrde da potreba za samouzdanjem može djelovati na uporabu temporalnih usporedbi (Heckhausen i Kruger, 1993.). Motiv samouzdanja više od ičega navodi ljude da se uspoređuju s prošlim sobom (Taylor i sur., 1995.), jer na taj način mogu registrirati napredak. Sličnu funkciju ima i uspoređivanje s budućim sobom, u smislu da se mogu anticipirati i/ili kontrolirati budući procesi osobnoga rasta (Swann, 1983.).

Bez obzira na to služe li se pojedinci pri samoevaluaciji internim ili eksternim izvorima, rezultat samoevaluacije jest ocjena onoga što je evaluirano, ali i pozitivna ili negativna čuvstvena stanja povezana s tom ocjenom. Uzeti zajedno, ti rezultati mogu potaknuti pojedinca na zamjenu izvora samoevaluacije (eksterni izvor može zamijeniti internim, uzlazne socijalne usporedbe može zamijeniti silaznima, usporedbe s prošlim sobom usporedbama s budućim sobom itd.). Važno je, dakle, da načini samoevaluacije ne služe samo za dobivanje informacija o sebi nego i da mogu poslužiti za održavanje pozitivnog osjećaja sebe (Taylor i Brown, 1988.; Tesser, 1988.), kao i da mogu biti upotrebljivi za samopoboljšanje (Markus i Nurius, 1986.; Wood, 1989.).

Kognitivni i afektivni učinci samoevaluacije mogu potaknuti i primjenu nekih strategija osobne kontrole razvoja. Tako npr. socijalna usporedba s lošijima može potaknuti uporabu sekundarne kontrole osobnog razvoja. Empirijski podaci indiciraju da je osobna kontrola potencijalni odbojnik stresa u brojnim socijalnim situacijama i ulogama (Cohen i Edwards, 1989.). Pojedinaac može utjecati na aktualno samopoštovanje i psihološki se prilagoditi zahtjevima konteksta na tri načina. Prvi je direktna akcija (kognitivna ili ponašajna), nazvana *primarna kontrola*. Ta se vrsta kontrole izražava nastojanjem da se okolni svijet dovede u sklad s osobnim ciljevima i željama. Međutim, uporna uporaba primarne kontrole zbog preambicioznih ciljeva može umanjiti samopoštovanje. Štoviše, Carver i Scheier (1990.) ističu da takva strategija može biti povezana s depresijom. Drugi način djelovanja jest snižavanje ciljeva i aspiracija u smislu njihove prilagodbe novim okolnostima. Taj se svojevrsni "dogovor" sa svijetom naziva *sekundarna kontrola*. Kada ni primarna ni sekundarna kontrola ne mogu stabilizirati samopoimanje, pojedinac može primijeniti treću vrstu samoregulacije. Lacković-Grgin i sur. (2001.) za tu vrstu sugeriraju termin *tercijarna kontrola*. Ona uključuje rein-

terpretaciju relevantnih informacija, uporabu racionalizacije, maštanja i izbjegavanja. Suprotno neurotskim obranama, to su zreli obrambeni mehanizmi koji su adaptivni. Jedno ranije istraživanje pokazalo je značajne korelacije između sve tri vrste osobne kontrole i samopoštovanja (Lacković-Grgin i sur., 1998.). Pitanje je da li osobe niskoga i visokoga samopoštovanja preferiraju različite vrste osobne kontrole. Ranije je utvrđeno da osobe niskoga samopoštovanja preferiraju strategije izbjegavanja u suočavanju sa stresom (McCall i Struthers, 1994.). Ima indikacija da osobe niskoga samopoštovanja rabe više načina samoregulacije jer su snažnije motivirane na samouzdanje.

U jednom recentnom istraživanju utvrdili smo da je tercijarna kontrola negativno povezana sa samopoštovanjem, i to u skupini niskoga samopoštovanja, dok je u skupini visokoga samopoštovanja ta povezanost bila pozitivna. Sekundarna kontrola pozitivno je korelirala sa samopoštovanjem u skupini niskoga samopoštovanja, ali u skupini visokoga samopoštovanja nije bilo korelacije između sekundarne kontrole i samopoštovanja (Nekić i Lacković-Grgin, 2004.).

Brojna istraživanja kod osoba visokoga i niskoga samopoštovanja sugeriraju da se i načini samoevaluacije u te dvije skupine razlikuju. Starije teorijske pozicije isticale su da će osobe visokoga samopoštovanja više rabiti samozaštitne strategije, jer one imaju što štiti, dok će osobe niskoga samopoštovanja više rabiti samouzdižuće strategije, jer time više dobivaju. Empirijski nalazi uglavnom ne potvrđuju te pretpostavke, ali se iz njih vidi da osobe niskoga i visokoga samopoštovanja nastoje sačuvati svoje samopoštovanje (Baumeister, 1982.; Smith i Insko, 1987.; Wayment i Taylor, 1995.). Pri tome se njihove strategije očuvanja razlikuju. Baumeister (1982.) nalazi veću uporabu strategija samouzdanja kod osoba s visokim samopoštovanjem u usporedbi s onima niskoga samopoštovanja. Osobe niskoga samopoštovanja biraju manje uspješne ciljne osobe za socijalnu usporedbu u javnim situacijama, dok u privatnim situacijama one više rabe uzlazne usporedbe. Oni visokoga samopoštovanja i u javnim i u privatnim situacijama više rabe uzlazne usporedbe (Smith i Insko, 1987.). Zanimljivo je da je nisko samopoštovanje povezano s tendencijom uspoređivanja sebe s prošlim sobom više nego uspoređivanja s drugima.

U pokušaju tumačenja nalaza da osobe niskoga samopoštovanja rabe veći broj strategija samoregulacije Campbell (1990.) smatra da takve osobe imaju manje stabilno samopoznanje što bi moglo uvjetovati i uporabu većega broja strategija samoevaluacije. Wayment i Taylor (1995.) utvrđuju da osobe niskoga samopoštovanja češće rabe socijalne usporedbe od onih visokoga samopoštovanja, koje češće rabe temporal-

ne usporedbe. Također, osobe niskoga samopoštovanja podjednako se često oslanjaju na oba tipa informiranja o sebi.

Osim što preferencije načina samoevaluacije ovise o razini samopoštovanja, one ovise i o domeni na koju se samoevaluacija odnosi. Može se pretpostaviti da održavanju samopoštovanja najviše pridonosi samoevaluacija na onom području koje je za osobu, iz bilo kojeg razloga, vrlo relevantno, jer na tome području osoba posebno bira vrstu samoevaluacije i vrstu samoregulacije, odnosno osobne kontrole.

Sve navedeno potaknulo nas je da pokušamo ispitati:

1. Kakva je uloga čestine i posljedica socijalnih i temporalnih usporedbi te osobne kontrole razvoja u predikciji samopoštovanja?

2. Kakva je prediktivna vrijednost posljedica temporalnih usporedbi i osobne kontrole razvoja u skupini niskoga i u skupini visokoga samopoštovanja?

3. Kakva je prediktivna vrijednost posljedica temporalnih usporedbi i osobne kontrole razvoja utvrđenih u prvome mjeranju za samopoštovanje ispitanika kojima se nakon godinu dana samopoštovanje a) smanjilo, b) povećalo?

METODA

Ispitanici

Ovaj je rad dio šireg istraživačkog projekta koji je uključivao transverzalna i jedno kratkotrajno longitudinalno istraživanje procesa samoevaluacije i samoregulacije nekih aspekata razvoja ličnosti, životnoga zadovoljstva i osamljenosti. Kratkoročno longitudinalno ispitivanje obavljeno je na uzorku od 299 žena i muškaraca u dobi od 16 do 72 godine u nekoliko hrvatskih manjih i većih gradova. Ispitivanje je provedeno na istim ispitanicima, u dvije faze, s intervalom od godine dana. U drugoj fazi u uzorku je bilo 269 ispitanika. Svi ispitanici dobrovoljno su prihvatili sudjelovanje u istraživanju.

Instrumenti

U istraživanju je primijenjen upitnik SAMISAR, koji se sastoji od većega broja skala. Za potrebe ovoga rada koristili smo se podacima prikupljenima sljedećim skalama:

1. *Rosenbergova skala samopoštovanja* (Rosenberg, 1965./Bezinović, 1988.). Ona se sastoji od 10 čestica, a upotrijebljena je u ispitivanjima nekoliko hrvatskih uzoraka različite dobi, spola i stupnja obrazovanja (Lacković-Grgin i Padelin, 1995.; Lacković-Grgin i sur., 1996.; Penezić, 1999. i dr.). U ovom ispitivanju pouzdanost skale u terminima koeficijenta alpha iznosi .80. Ta vrijednost slična je onima dobivenima kod drugih naših uzoraka.

2. *Upitnik za mjerenje osobne kontrole razvoja* (OKR – Lacković-Grgin, Grgin, Sorić, Penezić, 1998.), koji uključuje tri podskale koje mjere: primarnu kontrolu (23 čestice, $\alpha = .89$), tj. izravne kognitivne i ponašajne akcije pojedinca usmjerene na okolinu (tipična čestica glasi "Povećavam svoje aktivnosti"), sekundarnu kontrolu (15 čestica, $\alpha = .82$), tj. nastojanje pojedinca da sebe uskladi s okolnim svijetom (jedna od čestica glasi: "Smanjujem svoja očekivanja"), i tercijarnu kontrolu (14 čestica, $\alpha = .76$), tj. usmjerenost prema sebi s namjerom obrane sebe od posljedica nesklada između sebe i okolnoga svijeta (tipična čestica u ovoj subskali glasi: "Prepuštam se maštanju").

3. *Upitnik socijalnih i temporalnih usporedbi* (STU – Čubela Adorić, Lacković-Grgin, 2003.), koji mjeri čestinu i posljedice tih usporedbi na području dostignuća, socijalne uspješnosti i zdravlja. Tako, na primjer, tipična čestica za mjerenje čestine temporalnih usporedbi glasi:

Kad razmišljam što sam u životu postigao ...

a) uspoređujem ono što postižem sada s nekadašnjim dostignućima; b) uspoređujem svoja sadašnja dostignuća s onima u budućnosti.

Ispitanici su odgovarali na 5-stupanjskoj skali (odgovori su glasili: nikad, rijetko, ponekad, često, uvijek).

Pitanje o posljedicama temporalnih usporedbi glasi:

Kako se obično osjećate ...

a) kad svoja sadašnja dostignuća uspoređujete sa svojima nekadašnjima; b) kad svoja sadašnja dostignuća uspoređujete s onima u budućnosti.

Odgovori se daju na 5-stupanjskoj skali: vrlo loše, uglavnom loše, ni dobro ni loše, uglavnom dobro, vrlo dobro.

Postupak

Obavljeno je ispitivanje upitnikom SAMISAR. Kod učenika srednje škole i kod studenata upitnik je primijenjen grupno, dok je kod odraslih primijenjen individualno na radnim mjestima ispitanika ili u njihovim domovima. Ispitanici su najprije informirani o istraživanju, nakon čega su zamoljeni za pristanak da u njemu sudjeluju, vodeći pri tome računa da će ispitivanje biti ponovljeno nakon godine dana. Ispunjavanje upitnika trajalo je oko 40 minuta.

REZULTATI I RASPRAVA

U Tablicama 1.1, 1.2 i 1.3 prikazani su rezultati regresijskih analiza u kojima se ispitivala *čestina* socijalnih i temporalnih usporedbi u tri domene: 1. dostignuće, 2. socijalna uspješnost i 3. zdravlje te osobna kontrola kao prediktori samopoštovanja.

● **TABLICA 1.1**

Rezultati standardne regresijske analize sa samopoštovanjem kao kriterijskom varijablom te čestinom socijalnih i temporalnih usporedbi na području dostignuća i kontrolama kao prediktorima

Prediktori	Kriterij: Samopoštovanje u prvom mjerenju R= ,395; R ² = ,156; F(8,285)=6,620; p(F)<,000			Kriterij: Samopoštovanje u drugom mjerenju R= ,396; R ² = ,157; F(8,285)=6,013; p(F)<,000		
	Beta	t	p(t)	Beta	t	p(t)
Dostignuće – Čestina socijalnih usporedbi						
Uzlazne	-0,196	-2,756	0,006	-0,109	-1,367	0,172
Lateralne	0,064	0,858	0,391	-0,018	-0,218	0,827
Silazne	-0,013	-0,192	0,847	0,032	0,463	0,643
Dostignuće – Čestina temporalnih usporedbi						
Sa sobom u prošlosti	-0,035	-0,532	0,595	-0,086	-1,106	0,269
Sa sobom u budućnosti	0,067	1,002	0,316	0,193	2,590	0,010
Kontrola						
Primarna	0,397	5,112	0,000	0,351	4,280	0,000
Sekundarna	0,036	0,358	0,720	0,081	0,769	0,442
Tercijarna	-0,205	-2,261	0,024	-0,302	-3,241	0,001

● **TABLICA 1.2**

Rezultati standardne regresijske analize sa samopoštovanjem kao kriterijskom varijablom te čestinom socijalnih i temporalnih usporedbi na području socijalne uspješnosti i kontrolama kao prediktorima

Prediktori	Kriterij: Samopoštovanje u prvom mjerenju R= ,411; R ² = ,169; F(8,281)=7,168; p(F)<,000			Kriterij: Samopoštovanje u drugom mjerenju R= ,391; R ² = ,153; F(8,259)=5,853; p(F)<,000		
	Beta	t	p(t)	Beta	t	p(t)
Socijalna uspješnost – Čestina socijalnih usporedbi						
Uzlazne	-0,094	-1,222	0,222	-0,038	-0,399	0,690
Lateralne	-0,010	-0,134	0,892	-0,084	-0,909	0,363
Silazne	-0,132	-1,781	0,075	0,0478	0,612	0,540
Socijalna uspješnost – Čestina temporalnih usporedbi						
Sa sobom u prošlosti	-0,009	-0,110	0,912	-0,126	-1,381	0,168
Sa sobom u budućnosti	0,012	0,168	0,866	0,059	0,674	0,500
Kontrola						
Primarna	0,406	5,349	0,000	0,407	5,027	0,000
Sekundarna	0,057	0,567	0,570	0,076	0,708	0,479
Tercijarna	-0,195	-2,136	0,033	-0,324	-3,481	0,000

Iz prikazanih tablica vidi se da su primarna i tercijarna kontrola značajni prediktori samopoštovanja u sve tri domene samoevaluacije i u oba mjerenja. Viša primarna kontrola povezana je s višim samopoštovanjem, dok je viša tercijarna kontrola povezana s nižim samopoštovanjem. Ovi rezultati u skladu su s našim ranijim istraživanjima (Lacković-Grgin i sur., 1998.). Vidi se da je čestina socijalnih usporedbi s boljim značajan prediktor samopoštovanja samo na području dostignuća (u prvom mjerenju, Tablica 1.1).

● TABLICA 1.3

Rezultati standardne regresijske analize sa samopoštovanjem kao kriterijskom varijablom te čestinom socijalnih i temporalnih usporedbi na području zdravlja i kontrolama kao prediktorima

Prediktori	Kriterij: Samopoštovanje u prvom mjerenju R= ,369; R ² = ,136; F(8,287)=5,674; p(F)<,000			Kriterij: Samopoštovanje u drugom mjerenju R= ,386; R ² = ,149; F(8,259)=5,680; p(F)<,000		
	Beta	t	p(t)	Beta	t	p(t)
Zdravlje – Čestina socijalnih usporedbi						
Uzlazne	0,060	0,761	0,446	0,087	1,016	0,310
Lateralne	0,035	0,458	0,646	-0,043	-0,467	0,640
Silazne	-0,099	-1,439	0,151	-0,039	-0,510	0,609
Zdravlje – Čestina temporalnih usporedbi						
Sa sobom u prošlosti	-0,058	-0,790	0,429	-0,011	-0,127	0,898
Sa sobom u budućnosti	-0,012	-0,184	0,853	-0,118	-1,365	0,173
Kontrola						
Primarna	0,413	5,529	0,000	0,398	5,047	0,000
Sekundarna	0,031	0,311	0,755	0,099	0,930	0,352
Tercijarna	-0,224	-2,475	0,013	-0,356	-3,852	0,000

Češće uzlazne usporedbe povezane su s nižim samopoštovanjem, dok na drugim područjima ni jedna vrsta temporalnih ni socijalnih usporedbi nije značajan prediktor samopoštovanja, osim čestine temporalnih usporedbi (sadašnji ja – budući ja) na području dostignuća u drugome mjerenju. Veća čestina tih usporedbi pridonosi višem samopoštovanju (Tablica 1.1).

U Tablicama 2.1, 2.2, 2.3 prikazani su rezultati regresijskih analiza u kojima se set prediktora sastojao od *posljedica* socijalnih i temporalnih usporedbi te od osobne kontrole razvoja. U ovom setu prediktora također se pokazalo da su primarna i tercijarna kontrola razvoja značajni prediktori samopoštovanja u sve tri domene i u oba mjerenja. Pri tome što je tercijarna kontrola viša, to je samopoštovanje niže. Ta vrsta kontrole ne rješava probleme glede samopoštovanja, nego služi smirivanju koje osobi može omogućiti uporabu primarne ili sekundarne kontrole (Lacković-Grgin i sur., 2001.). Ranije smo utvrdili da adolescenti niskoga samopoštovanja više rabe tercijarnu kontrolu (Lacković-Grgin i sur., 1998.).

Uloga posljedica socijalnih i temporalnih usporedbi u predikciji samopoštovanja varira s obzirom na domenu usporedbe. U oba mjerenja, na području dostignuća, posljedice temporalnih usporedbi s prošlim sobom značajni su prediktori samopoštovanja (Tablica 2.1), i to tako da što su emocionalne posljedice ugodnije (pozitivnije), to je samopoštovanje veće. Teorijski, pozitivne posljedice usporedbe s prošlim sobom mogu biti u funkciji osobnoga rasta (Albert, 1977.), jer su rezultat percepcije razvojne dobiti, koja promovira uporabu primarne kontrole osobnoga razvoja. U drugom mjerenju značajan doprinos samopoštovanju na području dostignuća, uz

● **TABLICA 2.1**
Rezultati standardne regresijske analize sa samopoštovanjem kao kriterijskom varijablom te posljedicama socijalnih i temporalnih usporedbi na području dostignuća i kontrolama kao prediktorima

Prediktori	Kriterij: Samopoštovanje u prvom mjerenju R= ,471; R ² = ,222; F(8,280)=10,016; p(F)<,000			Kriterij: Samopoštovanje u drugom mjerenju R= ,466; R ² = ,217; F(8,255)=8,849; p(F)<,000		
	Beta	t	p(t)	Beta	t	p(t)
Dostignuće – posljedice socijalnih usporedbi						
Uzlazne	0,04	0,654	0,513	0,111	1,698	0,090
Lateralne	0,01	0,264	0,791	-0,127	-1,682	0,093
Silazne	-0,04	-0,810	0,418	0,171	2,569	0,010
Dostignuće – posljedice temporalnih usporedbi						
Sa sobom u prošlosti	0,26	4,041	0,000	0,166	2,304	0,022
Sa sobom u budućnosti	0,07	1,134	0,257	0,039	0,568	0,570
Kontrola						
Primarna	0,33	4,479	0,000	0,309	3,869	0,000
Sekundarna	0,04	0,424	0,671	0,134	1,268	0,205
Tercijarna	-0,19	-2,160	0,031	-0,344	-3,732	0,000

pozitivne posljedice temporalnih usporedbi s prošlim sobom, pokazale su i pozitivne posljedice silaznih socijalnih usporedbi (s lošijima od sebe) (Tablica 2.1).

Doprinos što ga samopoštovanju daju pozitivne posljedice silaznih socijalnih usporedbi upućuje na samozaštitnu ulogu silaznih socijalnih usporedbi na području dostignuća. O toj ulozi govore rezultati brojnih istraživanja situacija u kojima se pojedinci koriste silaznim socijalnim usporedbama (Taylor i Lobel, 1989.; Heckhausen i Brim, 1997. i dr.).

● **TABLICA 2.2**
Rezultati standardne regresijske analize sa samopoštovanjem kao kriterijskom varijablom te posljedicama socijalnih i temporalnih usporedbi na području socijalne uspješnosti i kontrolama kao prediktorima

Prediktori	Kriterij: Samopoštovanje u prvom mjerenju R= ,482; R ² = ,232; F(8,279)=10,577; p(F)<,000			Kriterij: Samopoštovanje u drugom mjerenju R= ,444; R ² = ,197; F(8,253)=7,784; p(F)<,000		
	Beta	t	p(t)	Beta	t	p(t)
Socijalna uspješnost – posljedice socijalnih usporedbi						
Uzlazne	0,180	2,830	0,004	0,085	1,317	0,188
Lateralne	0,051	0,712	0,476	-0,039	-0,472	0,636
Silazne	-0,056	-0,896	0,370	0,123	1,690	0,092
Socijalna uspješnost – posljedice temporalnih usporedbi						
Sa sobom u prošlosti	0,179	2,488	0,013	0,161	2,092	0,037
Sa sobom u budućnosti	0,039	0,562	0,574	0,013	0,181	0,856
Kontrola						
Primarna	0,347	4,726	0,000	0,336	4,225	0,000
Sekundarna	0,042	0,440	0,659	0,087	0,810	0,418
Tercijarna	-0,225	-2,578	0,010	-0,317	-3,314	0,001

Na području socijalne uspješnosti značajnim prediktorima samopoštovanja pokazale su se posljedice socijalnih usporedbi s boljima (u prvome mjerenju) i posljedice temporal-

● TABLICA 2.3
Rezultati standardne
regresijske analize sa
samopoštovanjem kao
kriterijskom varijablom
te posljedicama socijalnih
i temporalnih
usporedbi na području
zdravlja i kontrolama
kao prediktorima

Prediktori	Kriterij: Samopoštovanje u prvom mjerenu			Kriterij: Samopoštovanje u drugom mjerenu		
	Beta	t	p(t)	Beta	t	p(t)
Zdravlje – posljedice socijalnih usporedbi						
Uzlazne	-0,09	-1,187	0,236	-0,028	-0,357	0,721
Lateralne	0,195	2,621	0,009	0,076	0,920	0,358
Silazne	0,041	0,715	0,475	0,025	0,388	0,697
Zdravlje – posljedice temporalnih usporedbi						
Sa sobom u prošlosti	0,128	1,648	0,100	-0,048	-0,540	0,589
Sa sobom u budućnosti	0,051	0,738	0,460	0,172	2,092	0,037
Kontrola						
Primarna	0,407	5,448	0,000	0,374	4,738	0,000
Sekundarna	-0,011	-0,116	0,907	0,057	0,507	0,612
Tercijarna	-0,227	-2,535	0,011	-0,3407	-3,435	0,000

nih usporedbi s prošlim sobom (u oba mjerena) (Tablica 2.2). Što su te posljedice pozitivnije, to je samopoštovanje veće. S obzirom na domenu, ne začuđuje što pozitivne posljedice socijalnih usporedbi s boljima od sebe također pridonose većem samopoštovanju, jer one upućuju na osobni rast kao i temporalne usporedbe s prošlim sobom.

Na području zdravlja, u prvome mjerenu značajnim su se prediktorom samopoštovanja pokazale posljedice socijalnih usporedbi s jednakima, a u drugome mjerenu posljedice temporalnih usporedbi s budućim sobom (Tablica 2.3).

Uzeti zajedno, rezultati ovih regresijskih analiza pokazuju značajniju ulogu samoregularajućih mehanizama (primarne i tercijarne kontrole) za održavanje samopoštovanja u usporedbi s čestinom socijalnih i temporalnih usporedbi u svim domenama uspoređivanja. Prognostička vrijednost samoevaluacije operacionalizirane u terminima posljedica socijalnih i temporalnih usporedbi nešto je značajnija od čestine tih usporedbi. To je u skladu s idejama da pozitivne posljedice samoevaluacije služe održavanju pozitivnog osjećaja sebe (Tesser, 1988., 2000.).

Da bismo odgovorili na drugi problem ovoga rada, tj. ispitati prediktivnu vrijednost posljedica temporalnih usporedbi i osobne kontrole razvoja, izveli smo seriju hijerarhijskih regresijskih analiza, i to odvojeno za skupinu visokoga i za skupinu niskoga samopoštovanja. Iz cjelokupnog uzorka ispitanika na osnovi prosječnog rezultata na skali samopoštovanja formirane su skupine visokoga samopoštovanja (ispitanici s rezultatima višim od M) i niskoga samopoštovanja (ispitanici s rezultatima nižim od M). Slično kao i u nekim drugim istraživanjima na nekliničkim uzorcima, rezultati ispitanika

na Rosenbergovoj skali samopoštovanja pomaknuti su prema višim vrijednostima. Konceptualno, središnja točka, tj. prosječni rezultat na skali od ukupno 50 bodova, iznosi 25, ali u nizu studija o kojima referiraju Baumeister i sur. (1989.) prosječna dostignuća ispitanika značajno su viša (oko 30 pa i više bodova). Slično smo dobili i u nekim našim uzorcima u kojima su prosječne vrijednosti bile i više (oko 37 i više bodova), kao i u uzorku ovog istraživanja. Analiza odgovora na skalam pokazuje da oni niskoga samopoštovanja češće zaokružuju odgovor "ponekad" nego "vrlo često". Moglo bi se reći da je niži rezultat na skali samopoštovanja nizak samo u relativnom smislu, jer samo malen broj ispitanika iz nekliničkih populacija sebe bitno derogira na Rosenbergovoj skali i na drugim mjerama samopoštovanja. Pozicioniranje svojih odgovora oko sredine skale samopoštovanja (ponekad, ponešto i sl.) može također imati samozaštitnu ulogu, jer je odgovaranje ipak neka vrsta samoprezentacije (Cialdini i sur., 1973., prema Baumeister i sur., 1989.).

U svim provedenim hijerarhijskim regresijskim analizama najprije su u prvom koraku uvedene posljedice temporalnih usporedbi u tri domene, a u drugom koraku osobne kontrole razvoja. Zatim su varijable u regresijsku analizu uvođene obrnutim slijedom, u prvom koraku osobne kontrole razvoja, a u drugom posljedice temporalnih usporedbi. Uvođenje varijabli ovim slijedom omogućilo je kontroliranje efekata posljedica temporalnih usporedbi u prvom slučaju te kontroli efekata samoregulirajućih mehanizama na samopoštovanje u drugom slučaju.

Iz rezultata regresijskih analiza vidi se da u osoba niskoga samopoštovanja, u prvome mjerenju, značajnu grupu prediktora čine mehanizmi samoregulacije (primarna, sekundarna i tercijarna kontrola) kada su uvedeni u drugom koraku regresije, nakon kontroliranja efekata posljedica temporalnih usporedbi. Kada je situacija bila obrnuta, tj. kad su kontrole bile uvedene u prvom koraku, a posljedice temporalnih usporedbi u drugom koraku, pokazao se značajnim doprinos i samoevaluirajućih i samoregulirajućih mehanizama. Ali uloga osobne kontrole razvoja značajnija je nego uloga posljedica temporalnih usporedbi, odnosno samoevaluirajućih mehanizama (Tablica 3).

☉ **TABLICA 3**
Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza sa samopoštovanjem iz prvog mjerenja kao kriterijskom varijablom za grupu niskoga samopoštovanja (N=114)

Prediktori	R	R ²	ΔR ²	F	p
1. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,308	0,094		1,486	0,192
2. Osobna kontrola razvoja	0,495	0,245	0,150	5,434	0,001
1. Osobna kontrola razvoja	0,345	0,119		3,981	0,010
2. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,495	0,245	0,125	2,272	0,044

U TABLICA 4
Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza sa samopoštovanjem iz drugog mjerenja kao kriterijskom varijablom za grupu niskoga samopoštovanja (N=94)

U drugome mjerenju posljedice temporalnih usporedbi značajni su prediktori samopoštovanja kad su uvedeni u prvom koraku, dok mehanizmi samoregulacije, uvedeni u drugom koraku, ne pridonose značajno objašnjenju varijance samopoštovanja. Kad je osobna kontrola uvedena u prvom koraku, ona je značajni prediktor, ali nakon kontrole njezinih efekata doprinos posljedica temporalnih usporedbi više nije bio značajan na razini od $p=0,05$, iako se približava toj razini značajnosti ($p=0,057$) (Tablica 4).

Prediktori	R	R ²	ΔR^2	F	p
1. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,458	0,209		2,875	0,015
2. Osobna kontrola razvoja	0,539	0,290	0,080	2,356	0,080
1. Osobna kontrola razvoja	0,376	0,141		3,733	0,015
2. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,539	0,290	0,149	2,174	0,057

U TABLICA 5
Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza sa samopoštovanjem iz prvog mjerenja kao kriterijskom varijablom za grupu visokoga samopoštovanja (N=111)

U skupini ispitanika visokoga samopoštovanja interni mehanizmi samoevaluacije i osobna kontrola razvoja ne pridonose značajno samopoštovanju ni u prvom ni u drugom mjerenju (Tablice 5 i 6). To je vjerojatno stoga što u susretu s mnogim razvojnim zadacima i životnim događajima takve događaje percipiraju kao izazov, pri čemu općenito pokazuju veće samopouzdanje, uspješniji su i zadovoljniji. Baumeister (1982.) utvrdio je da oni s visokim samopoštovanjem, više od onih s niskim, preferiraju strategije samouvećavanja, odnosno socijalne, a ne temporalne usporedbe.

Prediktori	R	R ²	ΔR^2	F	p
1. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,192	0,036		0,511	0,798
2. Osobna kontrola razvoja	0,358	0,128	0,091	2,689	0,052
1. Osobna kontrola razvoja	0,281	0,079		2,380	0,075
2. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,358	0,128	0,049	0,721	0,633

Prediktori	R	R ²	ΔR^2	F	p
1. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,122	0,015		0,200	0,975
2. Osobna kontrola razvoja	0,321	0,103	0,088	2,489	0,066
1. Osobna kontrola razvoja	0,298	0,089		2,673	0,052
2. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,321	0,103	0,014	0,198	0,976

U TABLICA 6
Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza sa samopoštovanjem iz drugog mjerenja kao kriterijskom varijablom za grupu visokoga samopoštovanja (N=107)

Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza potvrđuju u uvodu iznesene pretpostavke da osobe niskoga samopoštovanja rabe više mehanizama samoevaluacije i samoregulacije od onih visokoga samopoštovanja. To upućuje na moderiranu ulogu inicijalnoga samopoštovanja u procesima njegova održavanja.

● **TABLICA 7**
Rezultati hijerarhijskih
regresijskih analiza za
skupinu kojoj je sa-
mopoštovanje poraslo
u drugom mjerenju
(N=119)

Prediktori	R	R ²	ΔR ²	F	p
1. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,336	0,113		4,906	0,011
2. Osobna kontrola razvoja	0,517	0,267	0,154	3,824	0,001
1. Osobna kontrola razvoja	0,479	0,230		5,584	0,000
2. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,517	0,267	0,037	1,854	0,141

Uzeti zajedno, rezultati provedenih hijerarhijskih analiza pokazuju značajnu ulogu i osobne kontrole razvoja i posljedica temporalnih usporedbi u predikciji samopoštovanja u osoba niskoga samopoštovanja. Ti načini samoevaluacije i samoregulacije nisu značajni prediktori samopoštovanja kod osoba visokoga samopoštovanja.

U vezi s trećim istaknutim problemom formirali smo dvije skupine ispitanika: one kojima je nakon godinu dana samopoštovanje poraslo (N=119) i one kojima se samopoštovanje smanjilo (N=116). U skupini kojoj je samopoštovanje poraslo (prosječna veličina porasta iznosi 0,48, a raspon porasta kreće se od 0,10 do 1,90) primarna kontrola iz prvoga mjerenja, uvedena s ostalim mehanizmima samoregulacije u hijerarhijske regresijske analize, bila je značajan prediktor samopoštovanja mjenjenog nakon godine dana. To može biti indikator da mehanizmi koji mijenjaju svijet, odnosno situacije, a koji su u osnovi primarne kontrole, imaju značajnu ulogu u poboljšanju samopoštovanja. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene iz prvoga mjerenja značajno pridonose samopoštovanju nakon godine dana, kada su uvrštene u regresiju u prvom koraku. Ali nakon kontroliranja efekata osobne kontrole razvoja one više ne pridonose značajno. Uočljivo je da je uloga osobne kontrole razvoja značajnija u povećanju samopoštovanja od uloge posljedica temporalnih usporedbi (Tablica 7).

U skupini ispitanika kojima se nakon godine dana samopoštovanje smanjilo (prosječna veličina smanjenja iznosi 0,44, a raspon smanjenja kreće se od 0,10 do 1,70), nakon kontroliranja efekata posljedica temporalnih usporedbi u tri domene (doprinos kojih nije bio značajan kad su one bile uvrštene u prvom koraku), mehanizmi osobne kontrole razvoja značajno pridonose samopoštovanju nakon godine dana. Kad smo uvrstili osobnu kontrolu u prvome koraku, efekti posljedica temporalnih usporedbi u drugom koraku ponovno nisu bili značajni (Tablica 8).

Kao i u skupini ispitanika čije je samopoštovanje poraslo, tako i u onoj čije se samopoštovanje smanjilo, osobna kontrola razvoja bolji je prediktor samopoštovanja od posljedica temporalnih usporedbi. To se posebice odnosi na primarnu kontrolu. Ovaj rezultat poklapa se sa shvaćanjem o primar-

nosti primarne kontrole u osobnom razvoju, o čemu smo raspravljali u našim najrecentnijim radovima (Lacković-Grgin, 2000.; Lacković-Grgin, 2006.).

Prediktori	R	R ²	ΔR ²	F	p
1. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,123	0,153		0,283	0,943
2. Osobna kontrola razvoja	0,318	0,101	0,085	3,379	0,021
1. Osobna kontrola razvoja	0,295	0,087		3,580	0,016
2. Posljedice temporalnih usporedbi u tri domene	0,318	0,101	0,013	0,270	0,949

TABLICA 8
Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza za skupinu kojoj se samopoštovanje smanjilo u drugom mjerenju (N=116)

Naime, ta je kontrola izraz jedne od tri temeljne čovjekove potrebe, a to je potreba za kompetencijom (Deci i Ryan, 1985.). Manji značaj samoevaluacije mogao bi se dovesti u vezu s podatkom da u svim domenama usporedbe s dobi opadaju i socijalne i temporalne usporedbe (Ćubela Adorić i Lacković-Grgin, 2003.). Možda je to i zato što je funkcija samoevaluacije u održavanju samopoštovanja više informativna, dok je funkcija kontrole osobnog razvoja djelatna.

LITERATURA

- Albert, S. (1977.), Temporal Comparison Theory, *Psychological Review*, 84: 485-503.
- Baumeister, R. F. (1982.), Self-esteem, self presentation, and future interaction: A dilemma of reputation, *Journal of Personality*, 50: 29-45.
- Baumeister, R. E., Tice, D. M., Hutton, D. G. (1989.), Presentational Motivations and Personality Differences in Self-Esteem, *Journal of Personality*, 57: 547-579.
- Bezinović, P. (1988.), *Percepcija osobne kompetentnosti kao dimenzija samopoimanja*, Doktorska disertacija, Filozofski fakultet u Zagrebu.
- Campbell, J. D. (1990.), Self-esteem and clarity of the self-concept, *Journal of Personality and Social Psychology*, 59: 538-549.
- Carver, C. S., Scheier, M. F. (1990.), Origins and functions of positive and negative affect: A control process view, *Psychological Review*, 97: 19-25.
- Cohen, S., Edwards, J. R. (1989.), Personality characteristics as moderators of the relationship between stress and disorder. U: R. W. J. Neufeld (ur.), *Advances in the investigation of psychological stress* (str. 235-283), New York, Basic Books.
- Ćubela Adorić, V., Lacković-Grgin, K. (2003.), *Socijalne i temporalne usporedbe u različitim domenama tijekom adolescentne i odrasle dobi*, Priopćenje na skupu XVI. Dani Ramira Bujasa, Zagreb.
- Deci, E. L., Ryan, R. M. (1985.), *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*, New York, Plenum Publishing Co.
- Heckhausen, J., Brim, O. G. (1997.), Perceived problems for self and others: Self-protection by social downgrading throughout adulthood, *Psychology and Aging*, 12 (4): 610-619.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 16 (2007),
BR. 3 (89),
STR. 515-531

TUCAK, I. I SUR.:
ULOGA NEKIH...

Heckhausen, J., Kruger, J. (1993.), Developmental expectation for the self and most other people: Age grading in three functions of social comparison, *Developmental Psychology*, 29: 539-548.

Lacković-Grgin, K. (2000.), Prilog koncipiranju nove teorije životnog vijeka, *Radovi-Razdio FPSP*, 39 (16): 143-153

Lacković-Grgin, K. (2006.), Samoregulacija razvoja u odrasloj dobi. U: K. Lacković-Grgin, V. Čubela Adorić (ur.), *Odabrane teme iz psihologije odraslih* (str. 25-61), Jastrebarsko, Naklada Slap.

Lacković-Grgin, K., Deković, M., Milosavljević, B., Cvek-Sorić, I., Opačić, G. (1996.), Social support and self-esteem in unemployed university graduates, *Adolescence*, 31: 701-707.

Lacković-Grgin, K., Grgin, T., Penezić, Z., Sorić, I. (2001.), Some Predictors of Primary Control of Development in Three Transitional Periods of Life, *Journal of Adult Psychology*, 3: 149-160.

Lacković-Grgin, K., Grgin, T., Sorić, I., Penezić, Z. (1998.), Osobna kontrola razvoja: neki korelati i dobne razlike, *Psihologijske teme*, 6-7: 67-78

Lacković-Grgin, K., Padelin, P. (1995.), Psihološko funkcioniranje starijih osoba smještenih u različitim uvjetima, *Radovi-Razdio FPSP*, 33 (10): 69-79.

Markus, H., Nurius, P. (1986.), Possible Selves, *American Psychologist*, 41: 954-969.

McAdams, D. P. (1988.), Biography, narrative, and lives: An introduction, *Journal of Personality*, 56: 1-18.

McCall, M., Struthers, N. J. (1994.), Sex, Sex Role Orientation and Self-Esteem as a Predictor of Coping Style, *Journal of Social Behavior and Personality*, 9: 801-810.

McFarland, C., Alvaro, C. (2000.), The impact of motivation on temporal comparisons: Coping with traumatic events by perceiving personal growth, *Journal of Personality and Social Psychology*, 79 (3): 327-343.

Nekić, M., Lacković-Grgin, K. (2004.), *Personal control of development in relation with self-esteem and some Erikson's components of personality*, Book of Abstracts from 2nd European Conference of Positive Psychology, Verbania Palanza, Italy, str. 234.

Penezić, Z. (1999.), *Zadovoljstvo životom: relacije sa životnom dobi i nekim osobnim značajkama*, Magistarski rad, Filozofski fakultet u Zagrebu.

Smith, R. H., Insko, C. A. (1987.), Social comparisons choice during ability evaluation: The effects on comparison publicity, performance feedback, and self-esteem, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 13: 111-122.

Swann, W. B. Jr. (1983.), Self-verification: Bringing social reality into harmony with the self. U: J. Suls, A. G. Greenwald (ur.), *Psychological perspectives on the self* (str. 33-66), Vol. 2, Hillsdale, NY: Erlbaum

Taylor, S. E., Brown, J. D. (1988.), Illusion and well-being: A social psychological perspective on mental health, *Psychological Bulletin*, 103: 193-210.

Taylor, S. E., Lobel, M. (1989.), Social comparisons activity under threat: Downward evaluation and upward contacts, *Psychological Review*, 96: 569-575.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 16 (2007),
BR. 3 (89),
STR. 515-531

TUCAK, I. I SUR.:
ULOGA NEKIH...

Taylor, S. E., Neter, E., Wayment, H. A. (1995.), Self-evaluation processes, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21: 1278-1287.

Tesser, A. (1988.), Toward a self-evaluation maintenance model of social behavior. U: L. Berkovitz (ur.), *Advances in experimental social psychology* (str. 181-227), Vol. 21, Orlando: Academic Press.

Tesser, A. (2000.), On the Confluence of Self-Esteem Maintenance Mechanisms, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 4: 290-299.

Wayment, H. A., Taylor, S. E. (1995.), Self-Evaluation Processes: Motives, Information Use, and Self-esteem, *Journal of Personality*, 63: 729-757.

Wood, J. V. (1989.), Theory and Research Concerning Social Comparisons of Personal Attributes, *Psychological Bulletin*, 106: 231-248.

The Role of Some Self-Evaluation and Self-Regulation Mechanisms in Self-Esteem Maintenance

Ivana TUCAK, Katica LACKOVIĆ-GRGIN,
Zvezdan PENEZIĆ, Marina NEKIĆ
University of Zadar, Zadar

In contemporary research on self there are a lot of phenomena related to maintaining (augmenting or repairing) self-esteem. The aim of our research was to examine the relative impact of self-evaluation (past and future temporal comparisons) and self-regulation (primary, secondary, and tertiary personal control of development) on low and high self-esteem. A short-term longitudinal study was conducted in two phases with a one-year interval between two measurements. In the first phase 299 subjects aged 16-72 participated, while in the second phase 269 subjects remained. The results showed the significant role of personal control of development and outcomes of temporal comparisons in prediction of lower self-esteem in both measurements. No strategy of self-evaluation or personal control of development was a significant predictor of high self-esteem. Results of hierarchical regression analyses in subjects whose self-esteem decreased between two measurements demonstrated that only primary control was a significant predictor of self-esteem after one year. In a group of subjects whose self-esteem increased, next to personal control of development, the predictive value for self-esteem after one year, although less significant, also had outcomes of temporal comparisons. The interpretation of these results is in concordance with theories of temporal comparisons and personal control of development.

Key words: self-evaluation, self-regulation, self-esteem, temporal comparisons, personal control of development

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 16 (2007),
BR. 3 (89),
STR. 515-531

TUCAK, I. I SUR.:
ULOGA NEKIH...

Bestimmte Mechanismen der Selbstevaluierung und Selbstregulierung bei der Wahrung der Selbstachtung

Ivana TUCAK, Katica LACKOVIĆ-GRGIN,
Zvezdan PENEZIĆ, Marina NEKIĆ
Universität Zadar, Zadar

In modernen Untersuchungen zum Selbstverständnis des Menschen treten zahlreiche Phänomene in Bezug zur Wahrung (Steigerung oder Aufbesserung) der Selbstachtung auf. Mit der vorliegenden Untersuchung sollte ermittelt werden, wie Selbstevaluierung (temporäre Vergleiche mit dem Selbst der Vergangenheit und Zukunftsprojektionen) und Selbstregulierung (primäre, sekundäre und tertiäre Kontrolle der eigenen Persönlichkeitsentwicklung) mit einer geringen bzw. hohen Selbstachtung in Zusammenhang stehen. Dazu wurde eine kurzfristige Longitudinaluntersuchung in zwei Phasen (zwei Erhebungen) durchgeführt, zwischen denen ein 12-Monats-Intervall lag. In der ersten Phase nahmen 299 Probanden im Alter von 16 bis 72 Jahren teil, in der zweiten Phase 269 Probanden. Die Ergebnisse zeigten, dass in beiden Untersuchungsphasen sowohl die eigene Kontrolle der Persönlichkeitsentwicklung als auch temporäre Vergleiche mit der Vergangenheit bzw. Zukunftsprojektionen bei der Prädiktion einer schwächer ausgeprägten Selbstachtung eine entscheidende Rolle spielen. Keine einzige Strategie der Selbstevaluierung oder Eigenkontrolle erwies sich als bedeutender Prädiktor für eine stark ausgeprägte Selbstachtung. Die Ergebnisse hierarchischer Regressionsanalysen bei Probanden, deren Selbstachtung zwischen den Erhebungen gesunken war, zeigen, dass nur die primäre Eigenkontrolle ein relevanter Prädiktor für Selbstachtung war (in der zweiten Erhebung). Bei Probanden, deren Selbstachtung gestiegen war, erwiesen sich in der zweiten Erhebung, neben Eigenkontrollen der Persönlichkeitsentwicklung, auch temporäre Vergleiche und Zukunftsprojektionen als Prädiktoren, wenn auch von geringerer Bedeutung. Die Interpretation dieser Ergebnisse lehnt sich an die bestehenden Theorien zu temporären Vergleichen und zur Eigenkontrolle der Persönlichkeitsentwicklung an.

Schlüsselwörter: Selbstevaluierung, Selbstregulierung, Selbstachtung, temporäre Vergleiche, eigene Persönlichkeitsentwicklung